

Katten

Alla kattdjur hör till den stora köttätande släkten Felidae. Den är i sin tur indelad i familjer av vilken en heter Felis. Till den hör också tamkatten (*Felis catus*) vars förfader anses vara den nordafrikanska vildkatten (*Felis silvestris lybica*). Utvecklingen från den korthåriga, fläckiga vildkatten till våra dagars välkända tam- eller huskatt har tagit cirka 4000 år.

Tamkatten förekommer i så gott som alla världsdelar och i olika länder finns det olika typer av katter. Skillnaderna i utseende har uppstått på ett naturligt sätt genom att katten tvingats anpassa sig till mycket varierande levnadsförhållanden. En del katter vandrade norrut och deras päls blev tjockare och längre för att skydda mot vind och kyla medan andra katter anpassade sig till varma förhållanden. Dessa raser har oftast en kort och tunnare päls.

Också tillgången till bytesdjur har haft betydelse för kattens utseende, speciellt för kroppsbyggnaden. En fullvuxen katt väger cirka 3,5 till 7 kilo och kan bli upp till 15 till 17 år gammal. Förutom den naturliga specifikationen har en selektiv (utväljande) av människan utövad – kattavel resulterat i mer än 100 olika kattraser av familjen *Felis catus*. De kanske mest kända är Europeisk korthår, Siames och Perser.

Tamkattens viktigaste roll i hemmen till långt in på 1900-talet var att hålla styr på mängden möss och råttor. Nuförtiden har man katt mest som keldjur. När du planerar att skaffa en katt är det bra att noga fundera på och överväga vissa saker innan du gör ditt beslut:

Kattens plats i hemmet

Katten behöver en egen sovplats som gärna kan vara en korg med något mjukt i, till exempel en filt eller ett vadderat täcke. Katter tycker om att gräva sig in under något mjukt för att ha det varmt och kunna sova i lugn och ro. Placera gärna "boet" inomhus på en lugn plats.

Grundutrustning:

- toalettlåda med kattsand (även om katten går fritt ute)
- liten spade för att avlägsna avföring från toalettlådan (spola ner avföringen i toaletten)
- mat- och vattenskål
- transportbur för resor (till exempel då katten förs till veterinären)
- halsband med ditt telefonnummer (när katten springer ute)
- möjligen ett klösträd
- kattborste

Att handskas med katten

Som med alla djur bör du handskas varsamt och lugnt med din katt, speciellt viktigt är detta med kattungar. När du lyfter katten ska du med ena handen stöda den under bakre delen och med den andra hålla i bröstkorgen och framtassarna. Lyft ALLTID en vuxen katt från nackskinnets, det tycker den inte om och det gör ont (enbart riktigt små – under åtta veckor gamla ungar - kan försiktigt lyftas från nackskinnets).

Toalett/sandlådan: kattmamman lär ungarna att använda sandlådan med kattsand/kattströ. Ifall det behövs träning brukar det räcka med att du visar katten var toalett-lådan finns - krasa i sanden samtidigt som du lyfter katten i lådan. Se till att sandlådan är på en plats som katten alltid kan nå och se till att sanden är ren och fri från avföring och förhårdnade sandklumpar. Byt sanden och tvätta sandlådan med desinficerande medel regelbundet.

Kattens kost

Katten är köttätare och behöver djurproteiner för att må bra. Detta gäller både kattungar och vuxna katter. En vuxen katt ska få mat två till tre gånger per dag och en kattunge behöver mat upp till sex gånger per dag. Mängden mat beror på kattens storlek men varierar mellan 40 till 100 gram per måltid. Bra och lämplig mat är till exempel:

- kokt kött eller fisk
- kokt hjärta (mycket bra)
- sardiner (ibland)
- tonfisk i vatten
- ägg/fisk blandat med kokt ris
- kokt lever
- stekt /kokt höna (observera benen, rensa köttet nogga!)
- kattburkmat / katt-torrfooder

Hundmat eller mat avsedd för andra djur bör inte ges åt en katt. Torrfoder kan vara serverat hela tiden – bra för kattens tänder.

Kattmamman diar sina ungar tills de är ungefär tio veckor gamla och åtminstone så länge ska ungarna bo hos kattmamman. Ta inte en kattunge som är under tio veckor ifrån dess mamma. Ifall din katt har fått ungar bör ungarna, förutom modersmjölk, också få annan lämplig mat (se listan ovan) från tre till fyra veckors ålder. Rent vatten ska alltid finnas framme. En fullvuxen katt dricker, förutom vatten, ibland grädde. Även surmjölkprodukter som fil, gräddfil eller creme fraiche tycker en del katter om. Mjölk är inte en bra dryck för katten för den kan lätt få sjuk mage av den. Håll alla mat- och dryckesskålar rena (diska dem varje dag) för att undvika tillväxt av bakterier.

Kattgräs behövs för att katten ska kunna "rengöra" sin mage från katthår. Du kan odla kattgräs på något fat och ha det tillgängligt för katten hela tiden. Katter som rör sig ute äter gräs från naturen.

Övrig vård

Parasiter: ge din katt en maskkur då och då, cirka två gånger per år.

Vaccinering och annan veterinärbehandling

Katter bör regelbundet (med cirka två års mellanrum) vaccineras mot vissa sjukdomar. De två viktigaste vaccinationerna är de mot kattpest och rabies. Låt därför en veterinär se till din katt minst vartannat år.

Andra åtgärder/sjukdomar som behöver veterinärbesök är bland annat:

- parasiter i kattens öron – en obehaglig brun avsköning i kattens öron tyder på det
- hudsjukdomar som parasiter eller svamp i kattens päls – katten kliar sig ihärdigt eller har ruggig glanslös päls eller kala fläckar på pälsen
- katten äter eller dricker inte, har svårt att urinera eller jamar ihärdigt – kontakta genast en veterinär!

Kastrering

För att undvika "onödiga" kullar med kattungar borde både hon- och hankatter kastreras. Det kan göras ganska tidigt, redan när kattungen är tre till fyra månader gammal. Rådfråga en veterinär hur det är bäst att gå till väga.

Olyckor

Kom ihåg att både små och stora katter är nyfikna och lekfulla djur så försök att göra hemmet kattsäkert för att undvika olyckor. Sätt till exempel undan ömtåliga föremål, se upp med sladdar och giftiga växter och se upp med heta spisplattor. Håll locket till tvättmaskinen stängd! Katten lär sig snabbt och ett skarpt "nej" är ett bra sätt att lära en katt att veta vad den inte får göra. Ifall det ändå händer något, kontakta veterinären så fort som möjligt.

Socialt liv

Ge varje dag din katt uppmärksamhet och lek och kelas med den. Du kan också "umgås" med katten genom att borsta dess päls, det tycker de flesta katter mycket om. Dessutom minskar man då mängden av katthår som de annars får i sig när de putsar sin päls.